

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/234290,CALL-FOR-PAPERS-Konferencja-naukowa-Poza-regulaminem-poza-sluzba-poza-prawem-Cod.html>
28.02.2026, 06:21

CALL FOR PAPERS. Konferencja naukowa „Poza regulaminem, poza służbą, poza prawem. Codzienność, praktyki nieformalne i życie pozazawodowe funkcjonariuszy SB w latach 1956-1990”

Oddział IPN w Krakowie zaprasza do udziału w konferencji naukowej „Poza regulaminem, poza służbą, poza prawem. Codzienność, praktyki nieformalne i życie pozazawodowe funkcjonariuszy SB w latach 1956-1990”. Konferencja odbędzie się w Krakowie, 21-22 maja 2026 r. Zgłoszenia do 20 marca 2026 r.

[Komunizm PRL Służba Bezpieczeństwa \(SB\)](#)

21.05.2026

Funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa to część aparatu represji komunistycznego państwa, która została stosunkowo dobrze zbadana i poznana. Dzięki wystawom „Twarze bezpieki” i późniejszym monografiom zidentyfikowane zostały podstawowe fakty dotyczące karier szeregowych funkcjonariuszy, jak i elity kierowniczej: nazwiska, awanse i stanowiska. Wiemy, jakie zasady oraz dokumenty normatywne określały pracę operacyjną. Znamy również oczekiwania ideologiczne, obyczajowe i moralne, jakie oficjalnie stawiano przed funkcjonariuszami SB. Ten zasób wiedzy, po części biograficzny, po części dotyczący organizacji i

formalnych aspektów prac, jest niewątpliwie spory. Jednocześnie jest jednak dość ubogi w kontekście ukazania realnego człowieka w konkretnym, żywym otoczeniu społecznym. Chcemy przyjrzeć się, jak wyglądał praktyczny tryb działania funkcjonariusza, który musiał podejmować różne decyzje, bywał niedbały lub nadgorliwy, sfrustrowany lub podekscytowany. Chcielibyśmy rzucić światło na skomplikowane środowisko organizacyjne, w którym wymieszani byli weterani z nowicjuszami i które wysyłało funkcjonariuszom jednocześnie sygnały efektywnościowe, ideologiczne oraz biurokratyczne. Pragniemy także ujrzeć funkcjonariuszy SB poza ich podstawowym kontekstem zawodowym: ich otoczenie rodzinne, koleżeńskie, ich kariery działaczy i społeczników oraz ich ścieżki zawodowe po opuszczeniu służby.

Przykładowa tematyka badawcza zawiera się zatem w obszarach takich jak:

- nieformalne praktyki funkcjonariuszy SB związane z działalnością operacyjną; rozbieżności między przepisami a praktyką; przypadki fałszywych, niepewnych lub fasadowych rejestracji tajnych współpracowników;
- nadużycia w sprawozdawczości SB: fałszowanie statystyk, manipulowanie statystykami i wskaźnikami efektywności; utrzymywanie w rejestrach „martwych dusz” i „martwych spraw” operacyjnych;
- kontakty funkcjonariuszy z półświatkiem i światem przestępczym; przestępczość funkcjonariuszy;
- czynniki udanych i nieudanych karier funkcjonariuszy; nepotyzm i klientelizm w resorcie;
- style działania i kultura organizacyjna SB; esbecka praxis wyłaniająca się z dokumentów archiwalnych SB oraz działań pionu prokuratorskiego i lustracyjnego IPN;
- role społeczne funkcjonariuszy poza służbą: członkowie rodzin, działacze partyjni, społeczni i sportowi;
- role społeczne i zawodowe eksfunkcjonariuszy w PRL i po transformacji ustrojowej, organizacje, zawody i obszary życia publicznego przyciągające eksfunkcjonariuszy; eksfunkcjonariusze SB jako akuszerzy i przewodnicy po świecie peerelowskiego koncesjonowanego kapitalizmu.

Jesteśmy zainteresowani analizami, studiami przypadków i innymi formami badawczymi zakorzenionymi w historiografii, archiwistyce, socjologii, psychologii społecznej i antropologii kulturowej. Interesują nas konkretni funkcjonariusze, środowiska, ale też struktury, style działania, filozofie organizacyjne oraz funkcjonowanie biurokracji w tajnej policji.

Poza obszarem naszych rozważań pozostawiamy medialne i popkulturowe obrazy funkcjonariuszy SB związane z zarysowanymi wyżej polami. Jako organizatorzy zastrzegamy sobie prawo wyboru referatów spośród zgłoszonych propozycji.

- Termin konferencji: 21-22 maja 2026 r.
- Miejsce konferencji: Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, ul. Czarnieckiego 3, 30-536 Kraków
- Termin zgłoszenia: do 20 marca 2026 r.
- Zgłoszenia w wersji elektronicznej prosimy kierować na adres: dr hab. Daniel Wicenty, e-mail: daniel.wicenty@ipn.gov.pl; tel. (58) 668 49 13
- Informację o przyjętych referatach prześlemy do 31 marca 2026 r.

Wygłoszone referaty zostaną opublikowane w specjalnym tematycznym tomie „Aparatu Represji w Polsce Ludowej 1944-1989” (czasopismo recenzowane, objęte punktacją MNiSW), referentów prosimy zatem o dostarczenie artykułów naukowych (objętość ok. 1 arkusza wydawniczego, format zgodny z instrukcją wydawniczą IPN) do 20 czerwca 2026 r. Organizatorzy nie przewidują opłaty konferencyjnej.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Kraków

Kraków